

"גם לנשמה מגיע אוכל"

הלות לחשה חיזויים ואקטואליה לפי סדר פרשיות השבוע

פרשת צו שבת הגדול שנת תשפ"ג

1. האם אדם יכול לכפות את אשתו לצאת לחו"ל כדי ללמד תורה כאשר אינו יכול להתפרנס בארץ? הוכח מפרשת השבוע!
2. האם בזמן הזה אפשר לקיים הקרבת קרבן תודה ע"י שמשמחים חתן וכלה? הוכח מפרשת השבוע!
3. האם ע"י כתיבת ספר אפשר לקיים מצות הקרבת קרבן תודה? הוכח מפרשת השבוע!
4. מדוע קרבן תודה אי אפשר לאכול רק ליום ולילה הרי קשה מאוד לאכול ארבעים חלות ביום?
5. האם אותם ארבעה שצריכים להודות יש להם חיוב מן התורה להביא קרבן תודה? הוכח מפרשת השבוע!
6. מי שיש לו כסף או לבגד מיוחד לשבת ולחג או לייץ לקידוש האם עדיף שיקנה בגד חדש? הוכח מפרשת השבוע!
7. האם בזמן הזה אפשר לקיים מצות תאכל במקום קדוש? הוכח מפרשת השבוע!
8. חברה קדישא שיש לפניהם שני מתים, האם צריכים לקבור את הכהן ראשון? הוכח מפרשת השבוע!
9. האם מותר לתת צדקה קודם ברכת התורה? הוכח מפרשת השבוע!
10. כהן שמת, וחזר לתחיה על ידי נביא, האם חוזר לקדושת כהונתו, או שמא פקע ממנו קדושת הכהונה? הוכח מפרשת השבוע!
11. מת שקם לתחיה האם יורש את אביו? הוכח מפרשת השבוע!
12. מדוע בחזרת הש"ץ הברכה היחידה שאי אפשר לצאת מהחזן זה מודים?
13. האם מותר ללוות פיתות בערב פסח ולפרוע אחרי פסח?

עלון זה יוצא לאור בס"ד ע"י בית המדרש "בית - יוסף"
לע"נ רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן
רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

ניתן לקבל את העלון מידי שבוע: בהודעה לווצאפ: 052-8144488 או בהודעה למייל: m3138357@gmail.com

שבת הגדול: כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח תל א) "שבת שלפני פסח קורין אותה שבת הגדול, מפני הנס שהיה בו". איזה נס היה: שבשנה שיצאו ממצרים, חל עשרה בניסן בשבת כמבואר בגמרא במסכת שבת (דף פז ע"ב) שביום חמישי שלאחריו יצאו ממצרים, ולקחו כל אחד מישראל שה וקשרו בכרעי המיטה (שמות י"ב, ג'). המצרים ראו זאת ושאלום: 'למה זה לכם' והשיבו: 'לשחטו לשם פסח כמצוות ה'". והיו שיניחם קהות על ששוחטים אלוהיהם (המצרים עבדו לצאן), ולא היו עושים להם דבר, ומפני שאז היה בעשירי לחודש בשבת, לכן קבעוהו לקרות שבת שלפני פסח לעולם 'שבת הגדול' (טור תל, משנ"ב תל ס"ק א).

בכל בו (סימן מז) מובא בנוסח אחר, שכשראו המצרים כך חגרו חרבם, ובקשו להשמיד ולהרוג את כל היהודים, והשם ברחמי המרובים הגן עליהם, והחלה המצרים בתחלואים שונים, ולא יכלו להזיק לבני ישראל. ועל שם הנסים הגדולים שנעשו לישראל, באחד בשבת שהיה לפני פסח, נקרא שבת לפני פסח 'שבת הגדול'.

מרן הבית יוסף בשולחן ערוך (סימן תל) ע"פ דברי המדרש בשמות רבה (טו יב) וכן התוספות בגמרא במסכת שבת (דף פז ע"ב ד"ה ואתו) כתבו טעם אחר: שראו המצרים שישראל לוקחים שה לשחוט שאלו להם 'מה זה', ואמרו להם ישראל 'לפי שימותו בכורות המצרים ובכורי ישראל ישארו בחיים'. כיון ששמעו זאת בכורי מצרים - בקשו מאבותיהם ומפרעה שישלחו את ישראל ולא רצו לשלחם, התחילו להילחם זה בזה ונהרגו מהם עם רב, ועל שם דבר זה תקנו 'שבת הגדול'.

יהטעם שדווקא נס זה נקרא 'גדול': כתב התורת חיים בגמרא במסכת חולין (דף צב) לפי שנמשך חמשה ימים, ועיקר הנס היה ביום הראשון, שכן אחר השבת כבר הורגלו בנס, לכן נקראת 'שבת הגדול' שבו היה הנס גדול משאר הימים.

הטעם שייחסו את הנס לשבת ולא לתאריך ' בניסן שבו היה הנס: לפי שבעשירי קבעו צום ועיין בדבריו של מרן השולחן ערוך (תקפ ב) וביאר המגן אברהם (תל א) לפי שבאותו יום נפטרה מרים, ולכן קבעו את הנס של הקרבן בשבת.

הט"ז (תל א) בשם הר"ר משה חריף הביא טעם אחר: לפי שבאותו יום עשירי לחודש, היה עוד נס שנבקע הירדן, וכדי שלא יחשבו שהנס הוא על בקיעת הירדן ולא על נס זה, לכן ייחסו הדבר אל שבת, שידוע שעלייתם מן הירדן לא הייתה בשבת.

הלבוש (תל א) כתב טעם נוסף: מפני שהנס בא על ידי שמירת השבת, לפי שהיו יודעים המצרים שישראל שומרים שבת במצרים כדאיתה במדרש שמות רבה (א כח) והיו תמהים היאך מטפלים בבעלי חיים בשבת, ולכן תלו הדבר בשבת.

הפרישה (תל א) כתב: לפי שהיו יודעים המצרים שאסור לישראל לעשות קשר בשבת, וראו אותם קושרים בכרעי מיטתם את השה כדי לבדוק את השה שאין בו מום לכן שאלום מהו, ולא היו יודעים שיש חילוק בין קשר של קיימא ובין קשר שאינו בר קיימא והשיבו ישראל כי מצוות ה' עליהם, ועיקר הנס היה בשבת לכן קבעוהו בשבת.

החזקוני (שמות יב ג) כתב טעם אחר מדוע נקראת שבת זו שבת הגדול: לפי שבשבת זו עשו ישראל את המצווה הראשונה שנצטוו בה, והיא לקיחת השה.

המהר"ל בביאור ההגדה כתב טעם אחר: לפי שכל התעוררות השבוע באה מכח השבת הקודמת לו, שהיא שורש הכול, ולפיכך התעוררות הגאולה בפסח באה על יד שבת זו, וע"ש הגאולה נקראת 'שבת הגדול'.

טעם אחר: לפי שהיו בני העיירות הקטנות מתקבצים לעיר לכבוד החג, היו ממתנינים בני העיר עם הדרשה של הרב עד שבת לפני פסח, כדי שגם בני העיירות יוכלו לשמוע, וכיון שמתקבצים לעיר הגדולה נקראת 'שבת הגדול'.

בשבלי הלקט (הלכות פסח רה) כתב: מפני הדרשה הגדולה שדורשים בשבת זו, דהיינו שמנהג בני אדם כשאינם הולכים לכאן ולכאן כל היום אלא יושבים במקום אחד, הרי הם נוהגים לומר כמה גדול היום.

המטה משה כתב טעם אחר: לפי שהגדול שבעיר דורש לכן נקראת 'שבת הגדול'.

הפרי חדש כתב: 'שבת הגדול' על שם שבת הראשונה שנכנסו ישראל למצוות.

הגרש"ז אורבאך זצ"ל בספרו הליכות שלמה (חודש ניסן אורחות הלכה 17) כתב: כדי להוציא מליבם של צדוקים, שטענו דמחרת השבת האמורה בספירת העומר, היינו ממחרת שבת בראשית, וכפרו בקבלת חז"ל דהיינו ממחרת יו"ט ראשון של פסח, דיו"ט נמי איקרי שבת כמבואר בגמרא במסכת מנחות (דף סה ע"א). וכדי להוציא מטעותם של הצדוקים, נהגו לקרות 'שבת הגדול', כדי לפרסם שיש עוד ימים הנקראים 'שבת' כגון יו"ט של פסח שעתיד להיות בשבוע, אלא שיום השבת הוא הגדול והקדוש מכולם. וכמו שתקנו בברכת "רצה והחליצנו" - "את יום השבת הגדול הזה", דהיינו שכל יום שבת הוא גדול, ונהגו להכריז ולפרסם זאת במיוחד בשבת זו, כדי להשריש בלב כל ישראל שגם יו"ט איקרי 'שבת'.

ומו"ר הגר"ב"צ אבא שאול זיע"א בספרו אור לציון (ח"ג פרק ה בסוף הערה ב) כתב: 'שבת הגדול' על שם הכתוב בפרשת בשלח (יד א) "וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים", ועל שם היד הגדולה נקראת 'שבת הגדול'.

אמירת "שבת הגדול המבורך": כתב החיד"א בספרו מחזיק ברכה (הלכות הפסח) ונהגו המדקדקים לברך איש לרעהו "שבת הגדול ומבורך".

ובנתיבי עם (עמוד קלט) כתב לומר "שבת הגדול שלום", והטעם: לפי שקשה מדוע מרן השולחן ערוך כתב סעיף אחד בכל הסימן, לכן שנקרא 'שבת הגדול'? למאי נפק"מ? ולכן כתבו שיש שנהגו מטעם זה לומר 'שבת שלום ומבורך', כדי שנוכח את הנס שנעשה בשבת זו, ולכן מרן השולחן ערוך הביא דין זה כדי ללמדנו שאדם צריך לזכור הנס (שו"ת בית דוד קסב).

האם אדם יכול לכפות את אשתו לצאת לחו"ל כדי ללמד תורה כאשר אינו יכול להתפרנס בארץ? הוכח מפרשת השבוע!

דחק כזה, שבמקום מגורם אין להם פרנסה כלל, ויש לו אפשרות להרוויח פרנסה בריווח במקום אחר וגם ללמד שם תורה, האם יוכל לכופ את אשתו למרות השבועה או לא?

והנה הרמ"א (אבן העזר סימן עה ס"א) הביא בנידון זה את מחלוקת הפוסקים, דעת תרומת הדשן (סימן רטו) שאם אדם לא יוכל להחיות ולפרנס עצמו, כופין אשתו שתלך עמו למקום שירצה, מאידך גיסא דעת מרן הבית יוסף והריב"ש (סימן פא) שאדם אינו יכול לכופ את אשתו לצאת עמו להתגורר בחו"ל בשביל פרנסה. וכתב החלקת מחוקק (סק"ט) "הריב"ש כתב אין ספק שאין האיש יכול לכופ את אשתו ללכת עמו על

"צו את אהרון ואת בניו לאמר זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו" (ו א)

תלמיד חכם עני שלא מצא כדי פרנסתו בארץ ישראל, נסע לחו"ל לאסוף כסף לנישואי בתו, הקהילה בה ביקר ומסר שיעורי תורה ודברי חיזוק התרשמה ממנו מאוד והתחזקה מהביקור בתורה ויראת שמים, וביקשו ממנו להישאר במקומם תמורת שכר רב. אולם אשתו אינה מסכימה לכך ורוצה להישאר בארץ ישראל למרות שאין להם בה פרנסה כלל. והנה הבעל הוא מבני ספרד ובשעת החופה נשבע לאשתו שלא יישא אשה אחרת, ולא יעזוב את אשתו בלי רצונה. ונשאלה השאלה, האם במקום

דאמרינן המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, זהו רק לעניין צדקה ולא לעניין תורה שהוא מחויב לידע אותה והיא חייו לנצח, עכ"ד. וכן העלה החפץ חיים בספרו אהבת חסד (פרק כ אות ד) שללימוד תורה יכול להוציא יותר מחומש נכסיו. ויעויין במדרש תנחומא (פרשת צו סימן יד) וז"ל: למה אמר זאת תורת העולה, ירצה לומר קריאת תורה, ראו כמה חביבה קריאת תורה לפני הקב"ה כי יש חיוב באדם לתת כל ממונו ללמד תורה לעצמו ולבניו... עכ"ל.

ולפי זה יתכן לבאר את כוונת הבית יהודה: מכיוון שחיוב תלמוד תורה שונה משאר מצוות שיש לבזבז עליו יותר מחומש, כי היא נשמת חי האדם, אזי יתכן שהוא הדין ללמד אחרים שזו עיקר התכלית ללמוד וללמד, שאף האשה צריכה לסייע לבעלה בכך.

וכתב החתם סופר (בסוף חידושי למסכת חולין, ונדמ"ח עמ"ס חגיגה דף ג ע"א ד"ה וזה) לבאר את מה שאמר משה רבינו ליתרו "אל נא תעזוב אותנו... והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך" (במדבר י לא) וז"ל: כי עיקר טובתו של אדם להטיב לאחריו וללמד דעת לאחרים וכו' והנה משה רבנו ע"ה חשב אז שיעבור את הירדן ואי היה נכנס לארץ ישראל היה אז עולם התיקון והיו כולם יודעים את ה'. על כן ביקש מיתרו שילך עמהם כדי שיהיה להם גר צדק שיוכלו להטיב עמו ללמדו אורחות ה', וזה שאמר 'והיה מן הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו', ר"ל, אחד המיוחד מהטובות הגדולות שייטיב ה' עמנו הוא שנוכה להטיב לך, כי זולת זה אין חפץ בכל הטובות, עכ"ל. ולכן האשה שזכתה שבעלה שוקד על תלמודו, וכעת יוכל גם ללמד תורה לאחרים, תשכיל להבין שהוא עיקר והתכלית בעבורה, ותסכים לעבור למקום המגורים החדש.

וידוע המעשה מהגר"ח מבריסק זצ"ל (מובא בספר 'זיכרון אש תמיד' עמוד שצ) שבעיר בריסק היה מלמד שיכל ללמד לתלמיד אחד, או לאב או לבנו ושניהם היו צריכים למלמד, ושניהם היו נבונים ומשכילים בשווה, ופסק הגר"ח שהבן קודם לאביו, דאע"ג דהוי שלא כפשטות הגמרא במסכת קידושין (דף כט ע"ב) והרמב"ם בהלכות תלמוד תורה (פ"א ה"ד) שדווקא אם הבן נבון ומשכיל הבן קודם, מכל מקום ידע הגר"ח את מגבלות ותכונות האב במסירת התורה, שאם האב ילמד אצל המלמד הוא ילמד רק בעצמו ולא יהיה לו היכולת למסור לבנו, אבל אם הבן ילמד הוא ימסור את התורה לדורות הבאים, ולכן פסק שהבן קודם כי האב יכול רק ללמוד ואילו הבן יכול ללמוד וללמד, כי עיקר חיוב לימוד התורה הוא ללמד, כמו שמדויק לשון הרמב"ם (שם) "... ואע"פ שבנו קודם לא יבטל הוא, שכשם שמצווה עליו ללמד את בנו כך הוא מצווה ללמד עצמו". דייקה 'מצווה ללמד עצמו' ולא כתב מצווה ללמוד בעצמו, ללמדנו שעיקר החיוב בלימוד התורה הוא ה'ללמד' וכיון שחלק זה שייך לבן ולא באב, לכן הבן קודם לאביו, ע"כ.

וכן מבואר לכאורה בספר המצוות להרמב"ם (מצווה יא) וז"ל: "שצונו ללמוד תורה וללמדה וזהו הנקרא תלמוד תורה, והוא אמרו 'ושננתם לבניך' וכתוב בספרי לבניך אלו התלמידים, ושם נאמר 'ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בתוך פיך כשאדם שואלך דבר לא תהא מגמגם לו אלא אמור לו מיד', עכ"ל. הרי שכלל שני דברים אלו 'ללמוד וללמד' במצווה אחת, מפני שפסוק זה שבא לחייב את האדם ללמד תורה לאחרים מחייבו גם ללמוד בעצמו כדי שיוכל ללמד לאחרים. (חש"ח וימא לה ע"א).

האם בזמן הזה אפשר לקיים הקרבת קרבן תודה ע"י שמשמחים חתן וכלה? הוכח מפרשת השבוע!

המהר"ל בספרו תפארת ישראל (פרק ל') מבאר: שבקרבן התודה יש בו חמץ ומצה, ואין לך קרבן שיש בו חמץ ומצה כמו קרבן זה, אף על גב שלא היה קרב על מזבח, מכל מקום קרבן נקרא, ולכן אמרו חז"ל במדרש ויקרא רבה (ט' ז') כל הקרבנות יהיו בטלים לעתיד, חוץ מקרבן תודה, מפני שיש בו חמץ ומצה, לפי שהם שני דברים חלוקים שאין זה כזה, להודיע כי כל הכוחות אשר הם מחולקים, הכול הוא אליו יתברך, ודבר זה ראוי שיהיה הקרבן, כאשר נעשה לו נס והציל אותו מן המיתה, ובזה מודה לו כי האדם הוא אל השם יתברך, שהרי הציל אותו, ושעל זה מביא קרבן תודה, ולא שהוא לבד אל השם יתברך, רק כל הנמצאים וכל חלופי המציאות, הכול הוא אליו יתברך, עד שהוא יתברך הוא אחד, ואין זולתו. ודבר זה יהיה לעתיד, כי יהיה השם יתברך אחד ואין זולתו. ולכן קרבן תודה לא יהיה בטל, כי קרבן תודה מורה כי כל חלופי וחלוקי המציאות אל השם יתברך, וכאשר הכול אל השם יתברך, אז הוא אחד ואין זולתו, ולכן קרבן זה לא יהיה בטל לעתיד, ולכן אמרו המשמח חתן וכלה כאילו הקריב קרבן תודה כי החתן והכלה ב' מציאות מחולקים, שזה איש, וזאת אשה, ולכן הם מחולקים לגמרי, וזיווג שלהם הוא מן השם יתברך,

הספק ולהוליכה מעיר לעיר מדחי אל דחי ובה לא נסתפק אדם מעולם, ונראה דאף בעל תרומת הדשן יודה לזה כי בעל תרומת הדשן מיירי שמבקש מאשתו שתלך עמו למדינה אחרת לגור שם היינו שרוצה להוליד אותה למקום מיוחד במדינה אחרת ולקבוע דירתו שם, והריב"ש חולק גם על זה... עכ"ד.

והנה רבי יהודה בר יצחק עייאש בספרו שו"ת בית יהודה (אה"ע סימן ח) נשאל בשאלה כעין זו, אודות אדם שהוא בן תורה שבא מארצות המערב מהעיר פאס לכפר 'בלידה' על דעת להשתקע שם, והיה מלמד תינוקות ודייק וגריס וכפאן ללימוד יפה יפה, גם הנהיגם במוסר ודרך ארץ מה שלא ראו אנשי כפר עד עתה, כי כבר נשתכחה תורה מהם אין איש בהם בקי לא במקרא ולא במשנה, ועתה באו אגרות מחכמי המערב לאמר שישבו לביתו כי הניח אשתו יושבת באלמנות חיות והיא אינה רוצה ללכת אחריו, יען כי היא ארץ מולדתה וגם הוא מאנשי עירה ואדעתה דהכי לא נשאה. והבעל התנצל ואמר כי לא מצאה ידו די חיותן אפילו בצמצום אם גר שם, ובמה יספיק פרנסתו ופרנסת ביתו, מה שאין כן בכפר הזה הרי הרגיע ומצא מנוח כדי חייו. ועוד כי הקהל ש'בלידה' תפסו בו לאמר כי אתה אבינו להרביץ תורה בגבולנו ועת לעשות לה' כתיב, ועתה נראה שורת ההלכה בזה עם מי הדין. והביא את דעות הראשונים וכתב שדעתו כהריב"ש דבשום ענין לא מהניא טענת המחיה לעניין כפיית האשה, ומסיים "ואחרי כותבי אותותיי אלה שלחתי אחרי ספר חלקת מחוקק ומצאתי לו בסימן עה (ס"ק ט) שכתב שבשעה שישנו בספק אם יהיה לו פרנסה, אף בעל תרומת הדשן מודה דאין כופין, ולא איירי אלא בבריא שיהיה לו שם פרנסה, ובבריא גופיה חולק הריב"ש, עיי"ש. (ויעויין באוצר הפוסקים (סימן עה ס"א ס"ק יח-ט) שהובאו בארוכה דעות הפוסקים בנידון הרמ"א).

והנה מסיים הבית יהודה וז"ל: "ובנ"ד ראה הדין אם טענתו ברורה דצר לו המקום בעיר פא"ס שהיא עירו ועירה אז ודאי דהדין אתו לפי דברי האחרונים, ואף להריב"ש ודעמיה ז"ל אפשר דיודה בנדון כזה דאית ביה רווחה טובה להקים עולה של תורה בכפר הנזכר ובזולתו לא מצאו ידיהם ורגליהם ועת לעשות לה' כתיב, וראוי להם לשלוח שלוחים אחריה בדברי ריזוי אולי תתעשת להם ותבוא מעצמה בלי כפייה וזהו זה יתקיים בידם", עכ"ל.

והנה לכאורה דבריו צריכים ביאור כיצד חיובי תלמוד תורה משפיעים לנטות הדין לחייב ולשכנע את האשה לוותר על מקום מגוריה ולילך אחר בעלה?

ויתכן לבאר על פי הנאמר בגמרא במסכת יומא (דף לה ע"ב) תנו רבנן עני ועשיר רשע באין לדין, לעני אומרים לו: מפני מה לא עסקת בתורה? אם אומר עני הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו: כלום עני היית יותר מהלל, שאמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיק, חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו.

וכתב מרן החפץ חיים בספרו ליקוטי הלכות (יומא דף יב ע"ב) "והנה מוכח מזה דאפילו מי שהוא עני ביותר... שאינו יכול ללמוד בעצמו ומוכרח לשכור איזה מלמד לזה והוא איש עני שמוכרח להרוויח ממלאכה שעושה בשל אחרים, אף על פי כן צריך לצמצם משכירותו ולחיות בצמצום רב ולשכור אחד שילמדהו תורת ה', ואינו דומה להא

"אם על תודה יקריבנו" (ז' יב).

יש לחקור האם המשמח חתן וכלה הוא כאילו הקריב קרבן תודה.

הנה איתא בגמרא במסכת ברכות (דף ו' ע"ב) רבי אבהו אמר כל המשמח חתן כאילו הקריב תודה, שנאמר (ירמיה ל"ג י"א) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות כי טוב ה' כי לעולם חסדו מביאים תודה בית ה'.

ויש להקשות: מדוע המשמח חתן כאילו הקריב קרבן תודה, מה קשור שמחת חתן וכלה לקרבן תודה?

האלשיך בנביא ירמיה (ל"ג י"א) מבאר: כי אחר שעל ידי המשמחו, מודים חתן וכלה לה', הוא כאלו הקריב קרבן תודה, והביא ראיה מאמרו ומביאי תודה וכו', והוא שהווה ליה לומר ומביאי תודות, כי לא אחת יקריבו בלבד, אך הוא, כי רמז כי המשמחו הוא כמקריב קרבן תודה, כי אמרו בלשון יחיד כי החתן והכלה ששניהם ענין אחד מודים לה', נמצא משמחו כמקריב תודות החתן וכלה שהיא תודה אחת.

משכלת" וכאשר משמח החתן, אז הזיווג בשלמות, ואשר הוא מאחד הזיווג שלהם הוא השם יתברך, וזה מורה כי כל חלופי המציאות, כמו שהם זכר ונקבה, הם אל השם יתברך, ודבר זה כאילו הקריב תודה, כי אין הקרבן של תודה רק להורות שכל חלופי המציאות הם אל השם יתברך.

האם ע"י כתיבת ספר אפשר לקיים מצות הקרבת קרבן תודה? הוכח מפרשת השבוע!

ובמקום אחר כתב החיד"א שהודאה על החסדים אפשר לקיים ע"י לימוד התורה. וז"ל החיד"א בספרו חומת אנך (תהלים פרק ל"ה) על הפסוק "ולשוני תהגה צדקך כל היום תהילתך" וז"ל אפשר במה שראיתי זה זמן רב שיש מי שפירש "כל הנשמה תהלל יה הללויה אשרי האיש וכו' כי אם בתורת ה' חפצו וכו' כל הנשמה תהלל יה ואמרו רז"ל על כל נשימה חייב להודות ואיך אפשר לזה אומר כי אם בתורת ה' חפצו וכו' וכשהוא לומד בתורה הוא ליה כאלו מודה לה' על כל נשימה עכ"ל וזה אפשר ולשוני תהגה צדקך שאני לומד בתורה וזה חשוב כאלו כל היום תהילתך שאני מודה אליו תמיד כי כל התורה שמוותיו של הקדוש ברוך הוא.

אשר הוא מזווג אותם, ו"מושיב יחידים ביתה" (תהלים ס"ח ז') וכן בגמרא במסכת מו"ק (דף י"ח ע"ב) בתורה נביאים בכתובים שזווג האדם מה' בתורה דכתיב (בראשית כ"ד ט) "כי מה' יצא הדבר", ובנביאים בספר שופטים (י"ד ד') "ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא" ומן הכתובים, בספר משלי (י"ט י"ד) "בית והון נחלת אבות ומה' אשה

הנה בהקדמת ספר לב אריה מובא בספר ברית עולם של מרן החיד"א הגהות על ספר חסידים (סימן תק"ל) כתב בשם חז"ל, בזמן שבת המקדש היה קיים, אדם מקריב קרבן ומתכפר לו, וכאשר אדם כותב בספר מה שלומד איזה חידוש, הכתיבה היא עולה לו במקום קרבן.

ויש לפרש לפי זה את הפסוק שאמר דוד המלך בספר תהלים (מ' ז') "זבח ומנחה לא חפצת, אזניים כרית לי, עולה וחטאה לא שאלת, אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי" והיינו, שיעלה חיבורו במקום קרבן.

"וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבָבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי"

אתה שתמיד רצית להנציח את הקרובים לך בצורה מכובדת זו ההזדמנות שלך!

אנו נערכים לגיוס תרומות עבור הרחבת האדרת ושיפוץ בית העדר החדש הישעורים עזרת הנשים, וקניית ארון קודש חדש גדול ופצוץ לספרי התורה וכל כלי הקודש.

זו ההזדמנות שלך לקחת חלק בזיכוי הרבים ובעתה הרוחנית בגבעת זאב ולקחת חלק בזכויות הלימוד ניתן לתרום גם לשיפוץ עזרת הנשים וחדר השיעורים ולזכות בקריאת שם לע"נ.

לפרטים: הרב יוסף ויצמן: 052-8144488 הרב שמעון נעים: 058-7700681

ניתן לתרום ולסייע גם בביט בטלפון מספר: 052-8144488

מדוע קרבן תודה אי אפשר לאכול רק ליום ולילה הרי קשה מאוד לאכול ארבעים חלות ביום?

האמרי אמת מתרץ: הטעם שהתודה נאכלת רק ביום קרבנה משום שהבאת קרבן תודה באה בגלל נס שאירע לאדם שהביאו, ונס בכל יומא איתא, כדאיתא בגמרא במסכת שבת (דף י"ג ע"ב) שאם באנו לכתוב אין אנו מספיקים, ופירש רש"י: אין אנו מספיקים מלעשות יום טוב בכל יום, ואיך יאכל למחר מתודה של היום הלא יכול להיות שלמחר יצטרך להביא תודה אחרת עכ"ל, פירוש דמחר אתה כבר לא יוכל להודות על הנס של אתמול כי מחר יש לך כבר ניסים חדשים כמו שאנו אומרים במודים ועל ניסך שבכל יום עמנו לכן אנו צריכים להודות כל יום מחדש.

ובספר פלא יועץ ערך הילול כתב ראוי להלל לה' על כל הטובה שעושה עמנו, ואף שאילו פינו מלא שירה וכו' לא נספיק להללו, ולו דומיה תהילה, על כל פנים בלא כלום אי אפשר, וראוי לכל אדם מעת לעת ומפקידה לפקידה להודות ולהלל את ה', ובפרט כשמספר איזה ענין שעשה והצליח תיכף יהיה שם שמים שגור בפיו ויאמר שבח לאל יתברך, כי הפליא חסדו לי ועד כה עזרני לעשות כך.

ובספר "קב הישר" פרק י"ח מביא בשם הספר "חרדים" חידוש גדול וזה לשונו הקדוש ומי אשר האיר עליו הקב"ה חוט של חסד והצילו מכל הפגעים ר"ל, יהיה לו לזיכרון תמיד חסדי ה', ולא להיות כפוי טובה, ולא זו בלבד אלא כל מי אשר משפיע עליו הקב"ה שפע של ברכה שזכה ליישב ביתו בהשקט ובבטחה ופרנסתו היא סדורה, שצריך ליתן שבח והודיה למקום על זאת.

האם אותם ארבעה שצריכים להודות יש להם חיוב מן התורה להביא קרבן תודה? הוכח מפרשת השבוע!

דאיתא בגמרא במסכת מנחות (דף פ"ב ע"א) האומר הרי עלי תודה יביא היא ולחמה מן החולין דאין דבר שבחובה בא אלא מן החולין וקשה מדוע לא אמרו דגם תודה דארבעה הצריכים להודות גם כן לא יביא אלא מן החולין, ומוכח דהנך ארבעה הצריכים להודות לאו דברי תורה הוא.

וכן בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סימן פ"ח) כתב וז"ל: לפי הנראה לענ"ד בוודאי קרבן תודה הוא רשות, ואינו קרבן חובה שיהא מחויב להביא על הארבעה דברים, דהרי אמרין בתורת כוהנים בפרשת צו (פרשה ה' בפסוק ויקרא ז' י"ב) 'ואם על תודה יקריבנו' דתודה בא מן המעשר, דכל זמן שלא נדר תודה לא היא חובה, ודבר שאינו חובה בא מן המעשר. ורק אם נדר תודה בסתם אינו יכול להביא אלא מן החולין, עיי"ש מה שפלפל בדברי שו"ת חתם סופר (או"ח סימן נ"א).

מו"ר הגר"ש וואזנר זצוק"ל בספרו שו"ת שבט הלוי (חלק ג' סימן קס"ג) תמה על כל הני פוסקים דלא ראו שיש רש"י מפורש שהביא מחלוקת

"יושר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בוקר" (טו).

איתא במשנה במסכת זבחים (דף נ"ה) דקרבן תודה נאכל ליום ולילה. והקשו האברבנאל והעמק דבר: מכיוון שקרבן תודה הוא קרבן שלמים כמו שנאמר בפסוק, אם כן מדוע מיעטה התורה בזמן אכילתה רק ליום ולילה מאי שנא משאר שלמים שאפשר לאכול לשני ימים ולילה, ובפרט שקרבן תודה ריבתה התורה באכילתה שיש עמה ארבעים חלות שקשה לאכלם בזמן קצר.

האברבנאל מבאר: דזוקא חייבה התורה לאכול קרבן תודה שהוא קרבן גדול עם ארבעים חלות בזמן מועט, כדי שלא יוכל לאכול לבד ויצטרך להזמין את חבריו וקרוביו וישאלו זה את זה על מה היה תודתו והוא יגיד להם הנסים והנפלאות שעשה עמו השם וירוממוהו בקהל עם ובמושב וקנים יהללוהו, ואלו היו שלמי תודה נאכלים כשאר השלמים לשני ימים ולילה אחד לא היה הבעל מזמין לשום אדם כי לשני ימים ולילה אחד בבית אחד יאכל, אבל בראותו הבשר והלחם רב בביתו ושלא יאכל אלא ליום ולילה אחד בהכרח יקרא רבים ממיודעיו ואחוזת מרעהו לאכול פן יהיה ביום המחרת ללעג ולקלס לבני אדם הרואים אותו שורף כמות גדול מתודת שלמיו ואת אחיו ואוהביו לא קרא. וכן כתב בהעמק דבר וז"ל: מטעם זה ריבה הכתוב בלחם ומיעט בזמן אכילת תודה מכל שלמים, היינו כדי שיהיה מרבה רעים לסעודה אחת ביום הקרבה ויהיה ספור הנס לפני רוב אנשים.

"אם על תודה יקריבנו" (ז יב).

וכתב רש"י: אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדברות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכים להודות שכתוב בהן תהלים (ק"ז כ"א כ"ב) "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה" אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלים אלא ליום ולילה.

יש לחקור האם אותם ארבעה שמבואר בגמרא במסכת ברכות (דף נ"ד ע"ב) שצריכים להודות, האם יש להם נמי חיוב מן התורה להקריב קרבן תודה או דילמא אין שום חיוב להקריב קרבן תודה רק להודות בפה.

הנה מדברי רש"י בפרשת השבוע משמע לכאורה שיש להם חיוב גמור מן התורה.

ואולם הפרי מגדים באשל אברהם (או"ח רס"י ר"ט) פקפק על דבריו של רש"י מגמרא מפורשת שמשמע שאין שום חיוב להקריב קרבן תודה:

כגון ד' שצריכים להודות מפרש בים וכו' דכתב בהו ואזבחה זבחי תודה בספר תהלים, ובשיטה מקובצת (שם אות י') הקשה בשם התוספות דלא נהירה דלא אשכחן דלחייב אם לא אמר הרי עלי תודה? וי"ל דגם רש"י בפרשת השבוע אזיל לטעמיה בזה דחוב גמור הוא.

מי שיש לו כסף או לבגד מיוחד לשבת ולחג או לייך לקידוש האם עדיף שיקנה בגד חדש? הוכח מפרשת השבוע!

הנה רבנו יוסף חיים הבן איש חי בספרו בן יהוידע בגמרא במסכת שבת (דף קי"ד) הקשה מדוע צריך ללמוד מופשט את בגדיו דצריך להחליף בגדים מיוחדים לשבת הרי כבר ילפינן בגמ' שם ממה שנאמר "וכבדתו", שלא יהיה מלבושו בשבת כמלבושו של חול.

ומתוך הבן יהוידע: כי הפסוק "וכבדתו", הוא מהנביאים, משא"כ הפסוק "ופשט את בגדיו, הוא פסוק מן התורה, ונפקא מינה להלכה למי שיש לו מעות לקנות בהם בגדי שבת ואין לו לקנות גם יין לקידוש איזה מהם קדים, וידוע דין לקידוש דרבנן ועשו לו אסמכתא על פסוק של תורה, ואם למלבוש לא יהיה אסמכתא של תורה יהיה יין קדים, ואם נמצא לו פסוק של תורה יהיה מלביש קדים משום דאיתא ליה אסמכתא על תקרי קראי פסוק תורה ופסוק נביאים ויקנה לבוש ויקדש על הפת.

עוד מתוך: דמהפסוק של "וכבדתו" הויה אמינה דאם יש לו שני בגדים שהם שווים במראה כמו של חול אסור משום ד"וכבדתו" כתיב ואין זה ניכר בזה כבוד שבת דהרואהו חושב שהוא לובש בגד שלבש בחול, אך מן פסוק זה למדים דצריך דווקא שיחליף בגדיו ואפילו אם הם שווים במראהם וצורתם וחשיבותם יצא ידי חובתו.

האם בזמן הזה אפשר לקיים מצות תאכל במקום קדוש? הוכח מפרשת השבוע!

כל הארץ כבודו לכן ממילא גם המקום הזה הוא כמקום הקדוש, עי"ש עוד דברים נפלאים.

ובפירוש השני אומר התפארת שלמה: נראה לרמז בזה גדול מעלות אכילת מצה שהוא דומה קצת לאכילת קדשים, כי הנה כל המצות הם נעשים בגופו של האדם מבחוץ, אך מצות אכילת מצה ואכילת קדשים הם נכנסים בגופו של האדם בפנים לכן נקראו קרבנות שמקרב את האדם ברפואת הנפש בפנימיות כמו שכתוב "והקרב והכרעיים ירחץ במים", וזה מה שאמר ואכלו אותם אשר כופר בהם כי הם תועלת גדול לקדש את האדם בפנים, כמ"ש וכל קרבי את שם קדשו כמו שכתבו חז"ל הסיקו בפנים כי נכנס בכל האיברים הפנימיים לקדש ולטהר אותם, וגם ענין אכילת מצה הוא נקרא בזוהר הקדוש מיכלא דאסוותא, כי הוא רפואת הנפש בפנים והוא גייך תועלת לאדם על ידי שמכין את עצמו בהכנה דרבה בתשובה ומעשים טובים שיהיה הגוף טהור ומוכן להכניס הקדושה בתוכו עי"י אכילת מצה, וזה מה שאמר הפסוק "מצות תאכל במקום קדוש" בהכנה הראויה אז בחצר אוהל מועד יאכלוהו כמו אכילת קדשים בחצר אוהל מועד.

ובשפת אמת (שנת תרס"ג ד"ה לחם) ביאר הטעם שצווה הקב"ה לקיים מצות סיפור יציאת מצרים על המצות, כי לכאורה קשה איך אנו מעיזים להשתמש עם אותו הפה אשר בעוונותינו הרבים טימאנו עם דיבורים של לשון הרע ודברים בטלים ח"ו, לאכול בו את המצות שיש בהן קדושה גדולה, ורמזו בהן הרבה שמות הקדושים כמבואר בכתבי האריז"ל. ומתוך: מטעם זה נתן לנו הקב"ה את המצווה של סיפור יציאת מצרים עם ה' מוצאות הפה, כי על ידי סיפור זה אנו מקדשים ומזככים את הפה שיהיה נקי מכל סיג ופגם, ועל ידי זה אנו יכולים אחר כך להשתמש עם הפה כדי לאכול בו את המצה, וזהו שדרשו, "לחם עוני, שעונין עליו דברים הרבה", שאומרים עליהם הלל והגדה של פסח, כדי לקדש את הפה להיות מוכן ומזומן לקיים בה מצות אכילת מצה. "ויכול המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח".

חברה קדישא שיש לפניהם שני מתים, האם צריכים לקבור את הכהן ראשון? הוכח מפרשת השבוע!

כאשר עומדים לפני חברה קדישא שני מתים, כהן וישראל, האם יש מצוה לקבור את הכהן לפני הישראל? יש לדון האם נשאת קדושה לכהונים גם לאחר מיתת הכהן. והנה נאמר בגמרא במסכת ברכות (דף מו ע"א) שרבי זירא ורבי אבהו ישבו בסעודה, ונחלקו ביניהם מי יברך, האם הבעל הבית או האורח?

בזה: דאיתא בגמרא במסכת מנחות (דף ע"ט ע"ב) תודת חובה, וברש"י כ"י שהיא הרש"י האמיתית כידוע כתב שם שני דרכים בלישנא קמא כתב דתודת חובה, היינו באומר הרי עלי כמו שאר נדרים שבאומר הרי עלי נעשה דבר שבחובה כידוע, ובלישנא בתרא כתב רש"י תודת חובה

"ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים" (ו ד).

איתא בגמרא במסכת יומא (דף כ"ג ע"ב) תנא דבי רבי ישמעאל, לימדך תורה דרך ארץ, בגדים שבישל בהן קדירה לרבו - אל ימזוג בהן כוס לרבו. ובגמרא במסכת שבת (דף קי"ד ע"א) ילפינן מכאן דיש חיוב על כל אחד ואחד ללבוש בגדים אחרים בשבת מהבגדים שאדם לובש אותם בימות החול. דאיתא התם מניין לשנוי בגדים מן התורה, שנאמר "ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים", ותנא דבי רבי ישמעאל, לימדך תורה דרך ארץ, בגדים שבישל בהן קדירה לרבו, אל ימזוג בהן כוס לרבו. והקשו המהרש"א (שם) והשפת אמת (שם): וכי בגדי חול מבשל בהם? אם כן איך ילפינן מזה שצריך להחליף בגדים אחרים לשבת?

המהרש"א (שם) מתוך: שלענין שינוי בגדי שבת מיייתי לה דהכי נמי בערב שבת בגדים שבישל בהן כדכתיב "את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו" אל ימזוג בהן כוס לרבו דהיינו כסא דקידושה במעלי שבתא.

השפת אמת (במסכת שבת דף קי"ד ע"א) מתוך: יום השבת חשוב לגבי ימי החול כמזיגת הכוס לגבי בישול קדירה, ומשום הכי צריך שינוי בגדים שבת. עוד כתב השפת אמת: דילין מהכא שדבר זה נחשב כבוד בתורה, כמו פירושו של רש"י שהוא דרך כבוד לפני המקום וממילא יש לקיים בזה "וכבדתו".

"מצות תאכל במקום קדוש בחצר אוהל מועד" (ו ט).

יש לחקור האם בזמן הזה גם אפשר לקיים מצוה זו או בזמן הזה אי אפשר לקיים מצוה זו.

הנה החיד"א בפרשת השבוע בספרו כסא דוד (דרוש ז) כתב: שהפסוק בא לרמז כי גם עתה ליל פסח כבר יצאו הנפשות מכל שערי טומאה והם בני חורין, וזהו מצות תאכל במקום קדוש, בכל פסח שאנו אוכלים מצה אנונו במקום קדוש בני חורין מהסט"א, ולכן אנו מקימים שבניסן תהיה גאולה העתידה, וזהו הטעם שהנפשות יוצאות מרשות הסט"א, וזהו בחצר אוהל מועד יאכלוהו שיעבנה בית המקדש במהרה בימינו.

ובתפארת שלמה מועדים (שבת הגדול על פסוק זה) כתב דברים נפלאים לדעת איך צריך להתכונן לפני שאוכל מצה: וז"ל מבואר שיקין את עצמו קודם פסח לקדש ולטהר את עצמו להיות כלי מוכשר שיבא לתוכו המצה במקום קדוש ואז בחצר אוהל מועד יאכלוהו, שיהיה המקום שהוא עתה פה כמו חצר אוהל מועד.

וזה מה שכתוב בתרגום יונתן (פרשת יתרו) על הפסוק "ואשא אתכם על כנפי נשרים", כי בשעת עשיית הקרבן פסח במצרים היה העמוד ענן נושא אותם אל הר הבית לעשות שם הקרבן פסח, ואחר כך היה מחזירים למצרים ומשם יצאו למחרת הפסח, כמו כן עתה באכילת מצה בכוונה נכונה בקדושה ובטהרה נתקפל בחינת ארץ ישראל תחתיו ומקומו קדוש בבחינת חצר אוהל מועד.

ובזה יש מיישב קושיא נפלאה: שבפרשת בא כתיב והיה כי יביאך אל הארץ כו' ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה דמשמע כי כל המצות הנוהגות בפסח הם דווקא בביאת הארץ, וזה תמוה הלא המה מצות התלויים בגוף וגם במדבר נצטוו על קרבן פסח, וגם עתה בגלות נוהג חיוב אכילת מצה, ולפי הנ"ל ניחא כי גם עתה יכול לבא לאותו בחינת ארץ ישראל במקום שהוא עומד עתה אם הוא אוכל בקדושה בהכנה הראויה, וזה מה שכתב בעל הגדה בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, כי ענין יציאת מצרים הוא כשאדם יוצא ממאסר היצר ונכנס להקדושה להיות דבוק בבורא ב"ה אשר הוא מלא

"וייקח משה משמן המשחה ומן הדם אשר על המזבח וזי על אהרון על בדיו ועל בניו ועל בגדי בניו אתו ויקדש את אהרון את בגדיו ואת בניו ואת בגדי בניו אתו" (ח ל)

איתא בגמרא במסכת גיטין (דף נט ע"ב) "וקדשתו" לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון, ולברך ראשון, וליטול מנה יפה ראשון. ויש להסתפק

והאדר"ת הקשה (הובא בספר הזיכרון למרן בעל פחד יצחק זצ"ל עמוד תרנט) להגר"ח ברלין ז"ל שלכאורה למה לא בירך רבי זירא שהיה כהן כמבואר בירושלמי במסכת ברכות (פ"ג ה"א) והיה צריך לברך ראשון משום וקדשתו, והשיב דהך עובדה הווה לאחר המעשה המבואר בגמרא במסכת מגילה (דף ז ע"ב) קם רבה ושחטיה לרבי זירא, ואף שרבה החייהו מ"מ כבר בטלה מרבי זירא בקדושת כהונה?

והשיב לו הגר"ח ברלין זצ"ל מגמרא מפורשת שלא כדבריו, דאיתא בגמרא במסכת סנהדרין (דף ז ע"ב) מנין לתחיית המתים מן התורה, שנאמר 'ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן'. וכי אהרן לעולם קיים, אלא שעתיד לחיות, וישראל נותנים לו תרומה. הרי מפורש שכהן שמת וחזר וחי, חזר לקדושת כהונתו הראשונה. האם אהרן יצטרך משיחה מחדש

ובספר כרם יעקב (סימן יד) הביא ראייה לדברי האדר"ת מהרמב"ן בהשגות לספר המצוות (שורש ג) שכתב, נאמר בגמרא במסכת יומא (דף ה ע"ב) כיצד הלבישן לאהרן ולבניו בימי המילואים, ותמהו כיצד הלבישן מאי דהוה הווה, אלא כיצד מלבישן לעתיד לבא, לעולם הבא נמי כשיבואו אהרן ובניו, ומשה רבינו עמהם נשאל לו. הנה סוברים כי לתחיית המתים יקדשו אהרן ובניו עצמן במילואים, לפי שכבר בטלה משיחתן ממנו ומזרעו בשעת המיתה, ויהיו אנשים מחודשים, יצטרכו להתקדש כראשונה, ויהיו המילואים האלה נוהגים גם, עכ"ד הרמב"ן.

כלי שרת שנשבר האם צריך חינוך מחדש

בתורת כוהנים (פרשת צו פרק יח ס"א) נאמר: רבי יהודה אומר יכול יהיו אהרן ובניו צריכים לשמן המשחה לעתיד לבא, תלמוד לומר זאת משחת אהרן ומשחת בניו. ומבואר שלא כדברי הרמב"ן.

והנה במשך חכמה (פרשת צו ח ל) כתב: והנה בכל מילי שווים כוהנים לכלי שרת, והביא דברי התורה כוהנים, שאין כוהנים צריכים משיחה לעתיד לבא, וכן בכלים כתב הרמב"ם בהלכות כלי המקדש (פ"א ה"ג) ואם נשברו מתיך אותן ועושה אותן כלי אחר, ואין קדושתן מסתלקת מהן לעולם. הרי כמו שכהן לאחר שקם לתחיה אינו צריך משיחה מחדש, וקדושתו עדיין קיימת, הוא הדין כלי שרת שנתקן מחדש קדושתו קיימת. אך יעויין בחז"ל בגמרא במסכת מנחות (סימן ל סק"ב) שכתב: שכל מה שכתב הרמב"ם שקדושתו לעולם, היינו שיש בו מעילה, אך צריך חינוך מחדש, ולדבריו יתכן שאף כוהנים צריכים משיחה מחדש.

האם נשאר קדושה על הכוהנים לאחר מיתה

ולכאורה בענייננו אי אמרינן שבמיתת הכהן נפקעת קדושתו, אין ענין לקברו ראשון, אך אי אמרינן שלא נפקעת קדושתו, עדיין יש לעיין אם

האם מותר לתת צדקה קודם ברכת התורה? הוכח מפרשת השבוע!

ובמכתבי תורה לאמרי אמת כתב שדברי הביכורי יעקב תמוהים, מה ענין מצוה לברכת התורה, וכתב להסביר על פי דברי הזוהר (פרשת צו דף כח ע"ב) שאצל בעלי תורה גם המצוות שלהם הם תורה, וז"ל: דעבירה אינה מכבה תורה אבל עבירה מכבה מצוה, וכי אבל לגבי מארי תורה לית ליה כבייה עולמית וכי ומצות דאורייתא דמקיימים לה רבנן תורה איהו לגבייהו.

ובפסקי תשובה (סימן שנג) על פי דברי תיקוני זוהר שמצות של יום טוב הוי כתורה, יש לומר שארבע מינים שאני. והנה בשו"ת ארץ צבי (ח"א סימן טז) הסתפק האם קטן שהגדיל צריך לברך ברכת התורה בלילה מיד כשנעשה בר מצוה?

וכתב שיתכוון לפטור זאת בברכת אהבת עולם, ולכן כתב שלא יברך קודם זאת הכוכבים, וישתדל לברך מיד בצאת הכוכבים כדי שיוכל ללמוד מיד, וכבר כתב בחידושי הרי"ם שלכן התחיל רבי מסכת ראשונה דברכות בקריאת שמע של ערבית משום שזהו המצווה הראשונה שאדם עושה כשנעשה גדול, ויש להוסיף על כך שלכאורה מי לא משכחת לה שיעשה מצוה אחרת בלילה כגון לתת צדקה או לבקר חולים, אלא יש לומר שאף שנאמר בגמרא במסכת ברכות (דף טו ע"א) שברכת המצוות הם דרבנן, זה דווקא אם בירך בבוקר ברכת התורה זה פוטר את כל המצוות שבמה שמברכים שנתן לנו את תורתו, הרי כל תרי"ג מצות בכלל אבל מי שעדיין לא ברך ברכת התורה ברכת המצוות דאורייתא, וראייה לכך מהנאמר בגמרא במסכת בכורות (דף כט ע"א) הנוטל שכר לדון דיניו בטלים, להעיד עדותו בטלה, ולומדים זאת מהפסוק 'ראה למדתי אתכם'

"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (ו).

עני העובר בין המתפללים ומבקש צדקה, ואחד המתפללים עומד קודם ברכת התורה, האם ייתן לו צדקה כדי לא להחמיץ המצווה, או שיבקש ממנו, שבגמר הסיבוב יחזור אליו כדי שבינתיים יברך ברכת התורה?

בספר סדר היום לבעל החלקת יהושע, כתב שראוי לתת צדקה קודם ברכת התורה, ולכאורה אין בזה חשש של עשיית מצוה קודם ברכת התורה כמו שכתב המשנה ברורה (סימן מז סק"ז) שגם לפוסקים שאסור להרהר בדברי תורה קודם ברכת התורה, מותר לעשות איזה פעולת מצוה קודם ברכת התורה אף על גב שבעת מעשה בוודאי הוא מהרהר בדין הזה אפילו הכי מותר דכל שאינו מתכוון ללימוד אין צריך ברכה.

והנה בביכורי יעקב (סימן תרמד סק"א) כתב שעדיף ליטול את הלולב קודם התפילה בסוכה, משום זריזים מקדימים למצוות, אולם יזהר לנוטלו לאחר ברכת התורה. וכן כתב ביפה לב (סימן כה אות ו) שיש להקדים ברכת התורה קודם להנחת תפילין משני סיבות, א. משום שצריך להקדים ברכת התורה לקיום המצוות כמו שכתב בביכורי יעקב, ב. שתלמוד גדול שמביא לידי מעשה. ולכאורה מבואר בדבריהם שאין לעשות מצוה קודם ברכת התורה, ואין לומר שכוונתו משום הברכה, שהרי ברכות אנו נוהגים לברך גם קודם ברכת התורה, כמו ברכת על נטילת ידיים ואשר יצר.

ע"ב ד"ה מאי מברך) כתב שבנוסחאות מדויקות מצא על דברי תורה, וכתב האבודרהם (עמוד מג) שנוון לומר על דברי תורה לפי שהוא כולל עסק הלימוד ועשיית המצוות, וכן כתב אבן הירחי המנהיג (הלכות תפלה סימן י) כלומר דאילו הברכה לעסוק בדברי תורה אינו אלא על קריאת התורה, ולי נראה דיש לדחות דאדרבה מהאי טעמא גופיה עדיף טפי לברך לעסוק בדברי תורה שהיא ברכה מיוחדת לקריאת התורה שהוא בא לעסוק בה עכשיו מלבד על דברי תורה שכולל גם כן עשיית המצוות שאינו בא עכשיו לעשותם ולכשיעשה מברך על כל מצוה ברכה המיוחדת לה. ומכל מקום נוסחת הרמב"ם בהלכות תפלה (פ"ז ה"י) היא על דברי תורה.

להלכה כתב מרן השולחן ערוך (שם ס"ה) שמברך על דברי תורה, וכתב המג"א (סק"ג) שבנוסחה אשכנזית מצא לומר לעסוק בדברי תורה, כי על דברי תורה כוללת גם המצוות, וכן כתב המש"ב (סק"ח) שהוא המנהג במדינותינו, ולכן כתב שיכול לעשות מצוה קודם ברכת התורה

כהן שמת, וחזר לתחיה על ידי נביא, האם חוזר לקדושת כהונתו, או שמא פקע ממנו קדושת הכהונה? הוכח מפרשת השבוע!

מגילה (דף ז ע"ב) ברבה ור' זירא שישבו בסעודת פורים ואגב ביסומי בפורייה קם רבה ושחטיה לר' זירא למחר בעי רחמיה עליה ואחיה, אי כשמת ר' זירא הותרה אשתו לשוק, וכי חיה למחר היה צריך לחזור ולקדשה, או דילמא הא דמיתת הבעל מתרת דווקא כשנשאר מת, אבל כשלא נקבר וחי, על ידי נביא, או חסיד איגלאי מלתא דאותה מיתה לא הייתה כמו כל אדם, לא פקעי קידושי קמא, ולא תפסי בה קידושי איניש דעלמא.

והביא לזה ראה מהירושלמי במסכת גיטין (פ"ז ה"ג) דאיתא התם גבי הנותן גט לאשה ומתנה מעכשיו אם לא באתי עד י"ב חודש הרי זה גט, ואמרין דאם מת בתוך הזמן מהו שתהא מותרת להינשא, ר' יוסי אמר אסורה להינשא אני אומר נעשו לו ניסים וחיה. ואף שהפוסקים לא חיישינן כלל לירושלמי, מכל מקום למדנו מהירושלמי דאם אחר שמת נעשו ניסים וחי אכתי אגידה ביה אשתו זאת, ולא מהניא לה מה שמת ודאי כיון שלבסוף חי, עכ"ל.

והנה אמרין בגמרא במסכת בבא מציעא (דף קיד ע"ב) דאשכחיה רבה בר אבון לאליהו דקאי בבית הקברות של נכרים, אמר ליה ולא כהן הוא מר. הרי שלפי דברי האדר"ת יצא אצלו ששנתו מותרת בנישואין ואם יבא לביתו, יצטרך קידושין שניים, נשאר כהן, ורבי זירא שקם לתחיה ואין צריך קידושין שניים, הרי הוא אינו כהן. והנה התרומת הדשן כשנשאל אם אליהו הנביא, או אשת רבי יהושע בן לוי יכולים להינשא לאיש אחר, רצה השואל להביא ראיה, מההוא עובדה דקאי אליהו בבית הקברות, משמע קצת לאיסור. והשיב לו התרומת הדשן, דכתיב אשת רעהו ולא אשת מלאך, שכולן רוחני ולא גופני. ומה שהבאת ראיה ממה שעמד בבית הקברות, דפשיטא דאליהו ז"ל שמר כל התורה כולה, כדאיתא להדיה בגמרא במסכת עירובין (דף מג ע"ב) דאפילו תחומים דרבנן מותר להו.

ובשו"ת חתם סופר (ח"ו סימן צח) אבל האמת יורה דרכו כי מעולם לא עלה אליהו בגופו למעלה מיו"ד טפחים, אך נפרדה נשמתו מגופו שם, והנשמה עלה ומשמש למעלה בין מלאכי שרת, וביום הבשורה במהרה בימינו תתלבש נשמתו בגוף הקדוש הלו, ואז הוא ככל אדם מחכמי ונביאי ישראל והוא מוסמך מרבו אחיה השילוני, או ממרע"ה אם הוא פנחס, והוא יסמוך את חכמי ישראל, ואז יש לו דין ככל בני ישראל, וכן בכל פעם שמתגלה ומתראה בעוה"ז מלושב בגופו ה"ז, אך כשמתגלה בנשמתו כמו ביום המילה אז איננו מחויב במצוות במתים חפשי כתיב, וכשמתגלה על אופן זה הרי הוא מלאך, אעפ"י שלומד תורה ומגלה דינים אין לקבוע הלכה עפ"י דבריו, דה"ל רק כמו חלום ורוח נבואה, ואין משגיחים בבת קול, אך כשמתגלה בלבוש גופו הרי הוא מגדולי חכמי ישראל, ותשבי יתרץ קל וחומר ואיבעיה ואלו תשמעון כי מי כמוהו מורה, וכשראהו רבה בר אבון בבית הקברות של גוים, וא"ל לאו כהן מר, אז נתגלה בלבוש גופו בנשמה בלא גוף לא שייך לשאול לא כהן מר.

ולכאורה מדברי התרומת הדשן והחתם סופר, מבואר שלאליהו אף שיש לו דין מת, ובמתים חפשי, מכל מקום לענין כהונה נשאר עליו דין כהן, ולא פקעה ממנו קדושת כהונה, ואסור לו להיטמא למתים.

מת שקם לתחיה האם יורש את אביו? הוכח מפרשת השבוע!

לירמיה שהיה בן דודו, כי לך משפט הירושה ולך הגאולה לקנות, והיינו מדין גאולת קרובים.

מה אני בחנם אף אתם בחנם, וקשה שהפסוק נאמר על לימוד תורה ומנין לומדים שאר מצוות, אלא לומדים מכך שמצווה בכלל תורה, ואם כן גם כאשר מברך על התורה פוסט מדאורייתא את כל המצוות. לאור זאת כתב שכל המצוות שלא תקנו עליהם חז"ל ברכה היינו דווקא הברכות של דרבנן הקילו, אבל קודם ברכת התורה שחייב בברכה מדאורייתא, אפשר שאין לסמוך על טעמים אלו כיון שאז חייב ברכת המצוות דאורייתא, ולכן כתב שמי שנעשה בר מצוה, וצריך ליתן צדקה, יתננה לאחר ברכת אהבת עולם שנפטר בברכת התורה.

ולכאורה מחלוקת זו היא קדומה והיא מחלוקת הראשונים, האם ברכת התורה כוללת גם את ברכת המצוות, כמו שהביא מרן הבית יוסף (סימן מז) שהטור כתב שנוסח הברכה היא 'על דברי תורה'.

וכתב הרא"ש בגמרא במסכת ברכות (פ"א סימן יג) ויש מקומות שאומרים לעסוק בדברי תורה, וה"ר יונה בגמרא במסכת ברכות (דף ה

נאמר בגמרא במסכת ברכות (דף מו ע"א) רבי זירא חלש, על לגביה רבי אבהו, קביל עליה אי מטפח קטינה חריך שקי עבידנא יומא טבא לרבנן, אתפח עבד סעודתה לכולהו רבנן, כי מטא למשרי אמר ליה רבי אבהו לרבי זירא לשרי לן מר, אמר ליה לא סבר לה מר להא דרבי יוחנן דאמר בעל הבית בוצע, שרא להו כי מטא לברוכי, אמר ליה רבי אבהו לרבי זירא נברך לן מר, אמר ליה לא סבר לה מר להא דרב הונא דמן בבל, דאמר בוצע מברך, ואיהו כמאן סבירה ליה, כי הא דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, בעל הבית בוצע ואורח מברך.

בספר הזיכרון למרן הר"ג הוטרן זצוק"ל בעל הפחד יצחק זצ"ל (עמוד תרנט) הביאו שהגאון האדר"ת כתב אל הגר"ח ברלין ז"ל שלכאורה יש להקשות על דברי הגמרא, למה לא בירך רבי זירא שהיה כהן כמבואר בירושלמי במסכת ברכות (פ"ג ה"א) והיה צריך לברך ראשון משום וקדשתו, והשיב דהך עובדה הוה לאחר המעשה המבואר בגמרא במסכת מגילה (דף ז ע"ב) קם רבה ושחטיה לרבי זירא, ואף שרבה החייהו מ"מ כבר בטלה מרבי זירא קדושת כהונה. והשיב לו הגר"ח ברלין זצ"ל שהוא גמרא מפורשת שלא כדבריו, דאיתא בגמרא במסכת סנהדרין (דף צ ע"ב) מנין לתחיית המתים מן התורה, שנאמר: 'ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן'. וכי אהרן לעולם קיים, אלא שעתיד לחיות, וישראל נותנים לו תרומה. הרי מפורש שכהן שמת וחזר וחי, חזר לקדושת כהונתו הראשונה.

ובספר כרם יעקב (סימן יד) הביא ראיה לדברי האדר"ת מהרמב"ן בהשגותיו לספר המצוות (שורש ג) שכתב, נאמר בגמרא במסכת יומא (דף ה ע"ב) כיצד הלבישן לאהרן ולבניו בימי המילואים, ותמהו כיצד הלבישן מאי דהוה הוה, אלא כיצד מלבישן לעתיד לבא, לעולם הבא נמי כשיבואו אהרן ובניו, ומשה רבינו עמהם נשאל לו. הנה סוברים כי לתחיית המתים יקדשו אהרן ובניו עצמן במילואים, לפי שכבר בטלה משיחתן ממנו ומזרעו בשעת המיתה, ויהיו אנשים מחודשים, יצטרכו להתקדש כראשונה, ויהיו המילואים האלה נוהגים בס, עכ"ל הרמב"ן.

ולכאורה דין זה צריך תלמוד, שכתב הבאר היטב (אהע"ז סימן יז סק"א) בשם התרומת הדשן (פסקים סימן קב) שאשת אליהו הנביא ורבי יהושע בן לוי מותרת להינשא, ונפקא מינה לדורות אם יזכה אחד כמו הם. עוד כתב הבאר היטב אם מתה אשה אחת תחת בעלה, מיתה ודאית, ושוב חיתה על ידי נביא, כמו אליהו לבר הצרפית, ואלישע לבן השונמית, לא פקעה זיקת הבעל מעליה, ואינה יכולה להינשא לאחר, ויש סעד לזה מעובדא דאשת ר' חנינה בן חכינאי. עיי"ש. כלומר דאמרין בגמרא במסכת כתובות (דף סב ע"ב) דרבי חנינה בן חכינאי נשאר בבית המדרש שנים עשרה שנה, וכשבא לביתו פתע פתאום וראתה אותו אשתו פרוה נשמתה ופג לבה ומתה, וביקש עליה רחמים וקמה לתחיה, וחזינן דלא עבד בה שוב קידושין, ושי"מ דכל שהבעל נשאר חי והאישה מתה וקמה לתחיה לא פקעו הקידושין הראשונים ממנה ואין צריך שוב לחזור ולקדשה.

כיוצא בזה כתב בפתחי תשובה (שם סק"א) בשם הברכי יוסף לגבי בעל שמת היום מיתה ודאית, ולמחר חיה, כהיה דאמרו בגמרא במסכת

בספר שיח השדה (קונטרס הליקוטים סימן ד) דן בשאלה כעין זו, וכתב שיש ללמוד דבר זה מדכתיב בירמיה (פרק לב) שאמר חנמאל בן שלום

יוחנן, א"כ לא נתקיימה ברכת רב חייה בר אבא, ואי אותו עובדה שברכו רב חייה בר אבא היה אח"כ א"כ את"ל דאין לו קורבת משפחה אינו כח ואינו מדבית עלי כלל, אע"כ דבתר שחי הוא גברא הקודם.

והוסיף בעניין זה בשם אביו בעל הקהילות יעקב זצ"ל שאמר שזה מוכח ג"כ מהא דמבואר בגמרא במסכת סנהדרין (דף צ ע"ב) מנין לתחיית המתים מהתורה, שנאמר 'ונתתם ממנו תרומת ה' לאהרן הכהן' והיינו שזה יתקיים לעתיד לבוא, ואי ס"ד דמחשב גברא אחרינא היכי מתקיים הא קרא משתעי באהרן הכהן שהיה אז, אלא ע"כ דאיתו גברא הוא, וכמו שנתבאר, ועיין ברמב"ן בספר המצות (שורש ג) שכתב דאהרן ובניו לעתיד יצטרכו משיחה חדשה לכהונה שהרי הם אנשים חדשים ואינם כוהנים, והוכיח כן מהסוגיה במסכת יומא (דף ה ע"ב) ועיין בתורת כוהנים (פרשת צו פ"ח) דאיתא בהדיא דאהרן לא יצטרך משיחה לעתיד לבא, עכ"ל. ולכאורה יש לומר, שכל מה שדברו הפוסקים אם יצטרך קידושין מחדש, או שהוא אחר, היינו דווקא בדברים שהמיתה מפקיעה, אבל לעניין ירושה, שהמיתה אינה מפקיעה את הירושה, שהרי אמרינן בגמרא במסכת בבא בתרה (דף קטו ע"א) שהאב יורש את בנו בקבר, אם כן כ"ש אם קם לתחיה באותו גוף, שהוא עדיין יורשו. (חש"ח ב"מ קיד ע"א).

מדוע בחזרת הש"ץ הברכה היחידה שאי אפשר לצאת מהחזן זה מודים?

באבודרהם כתב טעם נפלא לזה: שאין דרך העבד להודות לרבו ולומר לו אדוני אתה על ידי שליח, אלא כל אדם צריך לקבל בפיו עול מלכות שמים, ואם קבל על ידי שליח אינה קבלה גמורה אבל בשאר התפלה שהוא בקשה יכול לתבוע צרכו על ידי שליח.

ולפי זה אפשר להבין שיטת הפוסקים דלא מהני שומע כעונה בסיפור יציאת מצרים, שבהודאה לא מהני שליחות וצריך לבד להודות.

האם מותר ללוות פיתות בערב פסח ולפרוע אחרי פסח?

ואכן המשנה ברורה (סימן ת"ג) כתב לבאר דברי מרן השולחן ערוך שכל מה שאין בזה חשש ריבית זהו כי בככר לחם ההפרש של המחיר הוא דבר מועט ואין דרך להקפיד עליו, וכן מבואר ברמ"א (יו"ד קס"ב) שמותר ללוות ככר לחם בככר לחם, הואיל והוא דבר מועט, ובב"י הגר"א שם כתב שמרן המחבר חולק על היתר זה, אכן במשנ"ב כאן מבואר שנקט כן בדעת המחבר, וכן כתב רבנו יוסף חיים זיע"א בספרו בן איש חי (שנה ב' פרשת עקב) להלכה, להתיר ללוות ככר לחם ע"ד לפרוע ככר לחם.

הוסיף עוד בשער הציון (ת"י סק"ד) שהחמד משה פקפק בזה, כיון שהחמץ בערב פסח הוא מאד בזול, ויש הפרש גדול בין קודם פסח לאחר פסח, ות"י המשנ"ב שמדובר בכמות קטנה.

נמצאנו למדים שמותר ללוות חמץ בערב פסח, על דעת לפרוע לאחר פסח, ואין בזה איסור הנאה מחמץ, אך משום ריבית אין להתיר כי אם בכמות מועטת, אבל בכמות גדולה, למשל, אם לווה עשרים פיתות, אין להתיר אלא אם יש לו פיתה אחת.

ויש מפוסקי זמנינו שפקקו לדון דלא יועיל בזה היתר "יש לוי", במה שיש לו פיתה בערב פסח, כיון שבהכרח לא תישאר הפיתה עד זמן הפירעון, שהוא אחרי פסח, שבהכרח או יאכלו אותה או יבערו אותה, וא"כ אין בזה היתר.

אכן נראה להוכיח מסוגייתנו להתיר זאת, שהרי אצל רבי ינאי שלוה פירות שביעית ופרע בשמינית ג"כ סופם להתבער בהגיע זמן ביעור שביעית, ובכל זאת כתבו התוספות שיש בזה היתר "יש לוי". רואים מזה שהעיקר שבשעת ההלוואה יש ברשותו פירות, נחשב "יש לוי", אף אם לא יחזיק מעמד עד זמן הפירעון, וכ"כ בספר ברית פנחס (פטי"ו סעיף כ"ד).

ובפרקי דרבי אליעזר (פרק לג) אמרינן יצאו כל ישראל לגמול חסד עם שלום בן תקוה, וראו את הגדוד שבא עליהם, והשליכו את האיש בקבר אלישע, והלך האיש ונגע בעצמות אלישע וחי, ואח"כ הוליד חנמאל בן שלום, ע"ש, ואי ס"ד דשלום אחר אלישע אינו מתייחס לתקוה א"כ חלקיה אבי ירמיה אינו אחיו, ואין לירמיה דין גאולת קרובים. ועוד יש להוכיח מיונה בן אמתי שמבואר בפרקי דר"א (שם) שהוא בן האיש האלמנה שהחיה אליהו, ומדקרי ליה קרא בן אמתי אלמא דמתייחס לאביו, דכה"ג אמרינן בגמרא במסכת יבמות (דף סד ע"א) דנכרי יש לו יחוס מקרא דבלאדן בן בלאדן, ע"ש, וכן בבן השונמית כתיב קומי שאי את בנך, ובירושלמי (ר"פ החליל) מסיק דיונה משבט אשר, ואמו משבט זבלון ע"ש דמשמע דמתייחס אחר שבטו.

ועוד יש להוכיח כן מירושלמי (פ"ב דר"ה ה"ה) דרב כהנא הווה מאריך טובא בתפלתו לפי שהיה מדבית עלי וברכו רב חייה בר אבא והאריך ימים טובא, והרי רב כהנא מת, ור' יוחנן החיה אותו כדאיתא בגמרא בבא קמא (דף ק"ז ע"א) וזה היה בנערותו, וכמבואר בירושלמי במסכת ברכות (פ"ב ה"ח), ואת"ל דבתר שחי גברא אחרינא הוא, קשה ממה נפשך אם אותו עובדה שברכו רב חייה בר אבא היה לפני שחי ע"י ר'

בתפילת שחרית ומנחה בכל יום בחזרת השליח ציבור את התפילה מוציא את הציבור בכל הברכות חוץ מברכה אחת שכל אחד אומר אותה לבד ואינו סומך על השליח ציבור שיוציא אותו ידי חובה, וזו היא ברכת מודים.

יש להקשות: מדוע כל הברכות אנו יוצאים מהשליח ציבור ומודים אין אנו יוצאים ממנו.

דנו הפוסקים אם מותר ללוות חמץ לפני פסח, על דעת לפרועו לאחר פסח, ויש בזה שתי שאלות: אחת מצד הנאה מחמץ לאחר פסח, והשנייה משום ריבית אם יעלה המחיר. לדוגמא: משפחת כהן זקוקה בערב פסח לכמה פתות, להאכיל את ילדיה לפני סוף זמן אכילת חמץ. הם מבקשים מהשכנים, משפחת שוורץ, שילוּו להם חמש פתות, והם יחזירו להם לאחר הפסח. והרי בערב פסח, בסוף זמן אכילת חמץ, הפתות הן בזול מאד, ואלו אחרי פסח יהיה מחירן יותר גבוה, האם יש בזה איסור ריבית?

והנה מבואר בגמרא במסכת עבודה זרה (דף סב ע"ב) שבני ביתו של רבי ינאי, היו לווים פתות שביעית מעניים לפני הביעור, ופורעים להם מפירות השנה השמינית, ואין נאסרים הפירות משום חליפי פירות שביעית, כיון שבשעת הפירעון כבר לא קיימים הפירות שמינית שכבר נאכלו.

והוכיחו מזה המרדכי בפסחים ועוד ראשונים, שאם אדם שלוה חמץ לפני פסח, חייב לפרוע אחרי פסח, ואין בזה חשש הנאה מחמץ לאחר פסח, ועובר משום גזל אם לא פרעו, אף שהיה סמוך לזמן הביעור, ואם לא היה מלווה היה מבערו, מ"מ כיון שלווה בזמן היתר חייב לפרוע, וכן פסק מרן להלכה בשולחן ערוך בהלכות פסח (או"ח סי' ת"ג ע"א).

והקשו התוספות בסוגיא, הרי יש בזה איסור ריבית כמו כל מי שלוה כמות פירות על דעת להחזיר אותה כמות, שאסור משום ריבית שמא יתייקר המחיר, ונמצא פרע יותר מהשווי שלוה. ותירצו שמדובר שבשעת ההלוואה היה לבני ביתו של רבי ינאי פירות משלהם, וכאשר יש ללווה פירות מותר לו ללוות מאותו מין. לפי דבריהם, יהיה אסור ללוות חמץ כאשר אין ללווה מאותו מין, ומצאנו לשלטי גבורים בגמרא במסכת פסחים (דף ט ע"ב בדפי הרי"ף) שכתב שמותר ללוות כבר בערב פסח ולפרוע לאחר פסח, וכתב שיש מקומות שנהגו לא ללוות ככר אשה מחברתה לפני פסח, על דעת לפרוע לאחר פסח, וכמדומה אני שמשום חשש ריבית אסרו את זה עכ"ל ע"ש.

לאחר עספר שנים של הדפסת והפצת עלון זה בארץ ובחו"ל, עאזר והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות, לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם מאוד את כמות הדפסת והפצת העלונים. מעוניין לזכות את הרבים? אתה יכול בשמחה להדפיס עלון זה ולהפיצו באזור מגורך. ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזכו הרבים לבריאות אושר נחת זש"ק ולע"ג קרובים וידידים. העעוניין להיות שותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים יוכל לפנות לטלפון: 052-814448 ניתן ולהיות שותף בזיכוי הרבים ולתרום גם בביט בטלפון: 052-814448